

Pilisszentiván

Pilisszentiván (*Sankt Iwan bei Ofen*) **Pest megyében**, a **Pilisvörösvári járásban** található község. A Pilis len hozója. A legzöldebb és legtisztább falvak egyike, közkedvelő lakóhely a magas életminőségnek köszönhetően a főváros közelében.

A mai település alapítási szerződését **1724. április 24-én** írta alá a területet akkor bírókölki budai **ágotanosok** vikáriusa és őt, a mai **Németország** területéről hazatérő érevezett császárfi. A településen mindig is jelentős volt a **német nemzetiségűek** számaránya, és ma is az. Közönkéntében többek között annak is, hogy a **II. világháború** után Itt került sor **kitelepítésre**. A németiség által képviselt kultúris jellegzetességek mellett jelentősen formálta a település arculatát a szénbányászat is, mivel a Budai-hegységnek ezen a részén, négy szomszédos község közigazgatási területén alakultak ki a XIX-XX. század folyamán a Budapesthez legközelebb fekvő, évtizedeken keresztül működő szénbányászati üzemek, és ezen belül is Pilisszentivánon a legelsőbabb időn át a barmokészési bányászata.

Mára a turisztika, zárandóknak kedvenc célpontja. A Pilis Bike kerékpáros helyi úthálózatának egyik állomása, a két tóra, és a piros turistavonal, valamint a Magyar Záródnokú megállóhely, melyet tanósvények tesznek változtatossá.

Látnivalók

- Pilisszentiván területén a Budai Tájvédelmi Körzet fokozottan védett részén, a Kis-Szénás dolomitármelékkei lejtőjén át a világon csak e helyről ismert növényritkaság: az aranyárga virágú **dolomitkő** lán (Linum dolomiticum). A különleges növényfaj előhegye Európa Diplomás Terület, s mint ilyen, szigorú előírások vonatkoznak a látogatóra. Jelenleg a terület legzáróiban védett része egyenlően nem látogatható, vezetett túrákat a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága, illetve a helyben működő Szénások Európa Diplomás Terület **Pilisi Len Látogatóközpont** (Bányász u. 17.) szervez.
- A Kárpát-medencében óshonos ayaműlcsfák és cserjék biradalma a **Tündéker**, mely altobázisként, oktatási helyszíneként és iskolakertként is funkcionál.
- Pilisszentiván határában emelkedik az 550 méter magas **Nagy-Szénás**, mely a Budai-hegység egyik legkedveltebb, fővárosan kívül turistacélpontja, elsősorban a csúcsalatti kínozkő tökéletes, 360 foku körpanoráma miatt. Közvetlenül a csúcs alatt állt a **Nagy-szénás turisztaház**, amelynek egykori létezésére a megsemmisítés (–1979) óta már csak egy emlékfai és egy tábla emlékeztet. A Nagy-közcsából kiinduló Nagy-Szénás tanósvénynt bejáró vezetett túrák az a hosszabb túrutakat végpontja Pilisszentiván sporttelepén található.
- A **Szűz Mária, az Isteni Gondviselés Anyja** temploma, a község egyetlen (katolikus) templomát a mint XVIII. századi templomépítész, Nápauer (Nepauer) Máté tervezte, építését 1780 körül kezdték el, és csak 1796-ban szentelték fel. Fesett díszablakait Zseléier Imre ablakfestő mester, orgonáját Vavró József orgonapító mester, homlokzati falkéinek szob-

rolt Bicskei István szobrászművész, szembenézés az ottani Péter József kőfaragó készítette. Toronydrájt 1999. december 31-én éjfélkor szentelte fel Takács Nándor székesfehérvári püspök. Fesztvényeinek egy része – köztük a korábbi oltárkép – **Feszty Masa** alkotása. Legutóbbi komolyabb felújítása 2013-ban történt, ekkor nyerte el a toronysisak is a korábbi városi színi jelentősen elértó jelenleg). A szentély színeit. Országos védelem alatt álló műemlék.

- A templom mellett áll a község **plébániája**, melynek nagyterme kiállított, rendezvények helyszínül is szolgál. A plébánia kertjében néhány kegyesbazar is található, ezek egyike Árpád-házi Szent Erzsébetet ábrázolja; Manherzt István alkotása (mely Mária-hegyi-Mieriesz János 1920-as években készült szobornak pontos másolata) 2014. november 19-én került felavatásra és megáldásra. A plébánia **záródnokuzállás**ént is működik a **Magyar Záródnokú** nyarvonalán.

- A **Kálvária** a XIX. század elején létesült, mai keresztje 1904 óta áll itt. A faluban mintegy **10 kő és fakereszt** várja az utazókat. Az egyik a régi temetőben, a **kegyeleti parkban** őrzi az ősi családok sírheiyét.

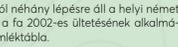
- A templomtól néhány lépésny távoláson belül nem kevesebb, mint hat **emlékmű** található a község főterén: külön emlékkőve van az első és a második világháborús áldozatoknak és az 1956-os forradalom szentiváni áldozatainak, egy kopjafa őrzi az 1948–49-es forradalom és szabadságharc emlékeit, emlékművet állított a község az ezredforuló emlékére, valamint egy fábl állott emléktábla állt emléket a nyolc „szentiváni” nevű kárpát-medencei település által létrehozott Szentiváni Charta alapításának. Az **első világháborús emlékmű** állítási időpontja nem ismert, de a helyi szájhagyomány szerint még 1918-ban vagy 1919-ben került rá sor. Azt mindenesetre több adat is valószínűsíti, hogy Pilisszentiván volt Magyarország első olyan települése, ahol emlékművet állítottak az első világháborús áldozatoknak. (Érdekeség, hogy az emlékművet története során kétszer is áthelyezték). A második világháborús emlékművet 1991-ben, az 56-os emlékművet 1998-ban emelték meg, a Szentiváni Charta emléktáblája 2002 óta áll a község főterén. A **díszkő** csobogása **Markleugast német testvértelepülés** adományként árszt bésk hangulatot a padokra leülni vágyóknak. Pilisszentiván volt az első magyarországi falu, mely különli testvércsoposlatot épített 1988-ban Gröz Károly külön engedélyével.

- Pilisszentivánhoz hozzávetőlegesen 1902 és 1937 között egy **bányaköpalnya** is állt, a bányatelep és az akkor művelés alatt állt bányavagotok felé vezető út közvetlen közelében, a bányások védőszentjének, Szent Borbálának a nevére felszentelve. Miután a kápolna szerkezete az áltaja súlyedése (alábányászás) miatt megroggyant, az épületet még a második világháború előtt abbahelyezték, majd a lakosság a pontos helyéről is elfeledkezett, ám 2010-ben egy utépítés során előkerültek az alapjai. Ezek felhasználásával a település helytörténeti egyesülete három részből álló Borbála-emlékheiyet hozott létre a kápolnára és a bányatelepre emlékeztetve. Egyszóval a kápolna körvonalait porfirkó lapokból beépítették.

az úttestbe, a közelében egy kisebb méretű képfalkét emeltek a kápolna eredeti kővelből és egy információs táblát is kihelyeztek ugyanide. Az emlékhely alkotói Balogh Zoltán építészemérnök, Rádler György építómester és Pittner Ágnes festőművész voltak.

- Pilisszentiván vallási emléikei közű tartoznak azok a **képkövek** (**képoszlopok**, **sváb nevelőn Bilásteckok**), amelyekből még ma is 9 darab lehetsé. A községben a település különböző pontjain (térképi adatok szerint korábban) a falu 15–16 pontjára is állított ilyen szentképtartó oszlop. A 2007-ben alakult Pilisszentiváni Helytörténeti Közhasznú Egyesület 2008 őszén kezdte meg még meglévő képoszlopok felújítását, ennek során még 2008 végére elkészült a buszfordulóhoz lévő képoszlop felújítása, 2009. első felében másik három újították fel, a Rét, a Vörösvári, illetve a Bem utcáiban, 2010–2013 folyamán pedig újabb képoszlopok felújítását valósult meg a település területén, szintén az egyesület szervezésében, több esetben jelentős lakossági ádozatvállalással.

- A község fűtőüzem található az 1986 óta működő, s egy régi parasztházból kialakított **Tájház**, melyben két helyiség szolgál helytörténeti kiállítóhelyként, két másikat előadóteremként, rendezvények helyszíneként, illetve arcbátarmékként használják a helyi civil szervezetek, ezek mellett rendelkezik a Tájház szabad-terí rendezvényterekkel is. Ez a létesítmény ad helyet – sok egyéb mellett – a Német Nemzetiségi Önkormányzat által szervezett rendezvények egy részének, illetve az elmúlt években rendszeresen megrendezett időszaki kiállításoknak is. A Tájházban berendezett kiállítás előzetes egyeztetést követően látogatható. Az utcafronti homlokzaton egy Szent Flórián-szobor, alatta, az épület előtt távolzósági emlékbelszik látható.

- A templom és a Tájház között nagyjából félúton található Pilisszentiván első **bányász emlékműve**, amely a településen 120 éven keresztül folytatott szénbányászatkodának állt emléket. Az emlékmű, amelyet a település első 1993-ban létesítettek önerőből, Klinger János kezdeményezésére és jelentős anyagi áldozatvállalással, egy oknakoronából (kötélkorong), egy csillából és egy aknarművelő bábóából áll. [A csille biztosan nem a szentiváni bányások volt használatban, mert nyomtávja eltér a központi bányászati nyomtávjaiktól.] Az emlékmű a plébánia helysége a községben általában minden két alkalommal (szeptember, illetve december elején) megtartott bányásznapj, illetve Szent Borbála-napi ünnepe megemlékezésének.

- A faluban a központi bányász emlékműven felül 2010 óta több helyen állítottak **emléktáblákat** és **emlékköveket** az egykori fontosabb bányavagotok előtt, majd a lakosság a pontos helyéről is elfeledkezett az emlékhelyekről. A Jöreménység-áltérő és a Hungaria-övek egykori helye közelében, legjobban pedig a község új temetőjében, az egykori Erzsébet-áknai bányatelep létezésére emlékeztetve. [Ezek sorába tartozik a már solymári területen álló, 2012 szeptemberében létesített az emlé-

helyi is, amellyel a Solymár-áknának és az Itteni bányák közös külzámárnék állítottak emléket a két település helytörténeti civil szervezetek.]

- A szénbányászatonak köszönhetően létey a Pilisszentiván és Solymár között fekvő halastó, a **Sibély** is, mely a környék egyik meglévő halgazdasága. A tó az iszapoltást jelentő német *Schlammung*

szoból kapta a nevét, hiszen egy időben az innen kitermelt homokkal iszapolták be a szénbányák korábban lefejtett és felhagytat bányatérseégeit. A tó körül sétány és 1 km-es futópálya várja az ide látogatókat. A halgazdasága a halgáspó spórt versenyeseinek gyakran látogatót színtere.

- A település másik tava, a **Jági-tó** egy kis erdei vízfolyás, a Vadászréti-patak feluázozásából jött létre, ez elsősorban kirándulók, természetkedvelők érdeklődésére tarthat számot, annál is inkább, mert innen indul a környék természeti értékeit bemutató tanósvények egyike, a **Jági-tanósvény**. A tó partján kialakított pihenőhelyen a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságának munkatársai és az éjszaki szobákban rendezésen tartanak madárgyűjtésű bemutatókat a környék óvodásai, iskolásai és felbent érdeklődői számára.

- A **Kuczmag-rét** ad helyet a település legnagyobb rendezvényének, a **Napforduló Fesztiválnak**, mely Szent Ivan éjfélehez (június 21.) közeli héten kerül megrendezésre minden év júniusában.

- 2012. június 23-án avattak **emlékkövet** a pilisszentiváni Szent Borbála téren a nyári napforduló emlékére, ezzel összebe a téren a **nyári napforduló** időpontja (egyben Szent Ivan napja) régóta a község egyik legnagyobb ünnepe. A két egymás felé helyezték, és egy forrázóvízű sejtésgelével egymás elvileg előfortható homokk-tómbából álló emlékmű Molnár Sándor környékbeli vállalkozó kezdeményezésére, a Káfaragók és Műkőkészítők Országos Ipartestülete jóvoltából került felállítás helyére, a rajta található mintákat – verseny keretében – tíz pályakezdő kőfaragó tervezte és valóstította meg. Ugyanezen a háromszög alakú téren (innen kelet), Solymár felől csúcsán 2017. augusztus 20-án egy másik hasonló emlékkövet is felavattak, melyen a zodiákus dlatóvívjégyei jelennek meg, az emlékmű négy fiatal kőszobrász közös alkotásaként valósult meg.

- A falu szőlőjéte a világhírű motorversenyző **Drapál János**, **emlékműve** a róla elnevezett utcában látható.

- 2016. június 12-én **német nemzetiségi tanósvényt** avattak a településen, a Magyarországi Németek Országos Önkormányzatának pályázatát támogatásával, az ország első két hasonló, nemzetiségi tanósvényének egyikeként. A későbbiekben még bővíthető és bővíteni tervezett tanósvény egyelőre hiál, interaktív álomlásból áll, melyek a Szent Borbála tér és a Tájház között sorakoznak.

Forrás: Wikipédia

Pilisszentiván

Pilisszentiván (*Sankt Iwan bei Ofen*) ist eine Siedlung **im Komitat Pest**, **im Kreis von Pilisvörösvár**. Das Dorf gilt als Heimat des Pilscher Leines (Linum dolomiticum). Sankt Iwan ist eins der grünen und saubersten Dörfen und gilt wegen seiner guten Lebensqualität als beliebter Wohnort in der Nähe der Hauptstadt.

Die Gründungsurkunde der heutigen Siedlung haben der Ofner **Orfer Augustiner** und die Familienarchivhaupte von fünf aus dem Gebiet des heutigen **Deutschlands** kommenden Familien **am 24. April 1724** unterzeichnet. Der Anteil der **deutschen Nationalität** war im Dorf immer bedeutend und ist auch gegenwärtig hoch, unter anderem deswegen, weil **keine Vertreibung nach dem Zweiten Weltkrieg** im Dorf stattgefunden hat. Neben den von Deutschen vertretenen kulturellen Merkmalen wurde das Dorf auch vom Kohlenbergbau geprägt, da es in unmittelbarer Nähe der Hauptstadt liegenden Bergbauwerke in diesem Teil des Ofner Berglandes im Laufe des 19.-20. Jahrhunderts auf dem Verwaltungsgebiet von vier benachbarten Siedlungen errichtet wurden. Unter den Jahrzehnte lang tätigen Bergbauwerken wurde die Braunkohleförderung am längsten in Sankt Iwan betrieben.

Das Dorf ist heute ein belebtes Reiseziel von Touristen und Pilgern. Im Dorf befinden sich eine Station des „Pilis-Berliner Fernnetzes“ für Radfahrer, die „blaue“ und die „rote“ Touristenroute, sowie eine Station der Ungarischen Pilgerstraße mit Lehrpfaden.

Sehenswürdigkeiten

- In Pilisszentiván, auf dem besondern Schutzgebiet der Ofner Naturschutzregion, auf dem Hang von „Kis-Szénás“ lebt die weltweit nur hier befindliche seltene Pflanze der **Pilscher Lein** (Linum dolomiticum) mit goldfarbenen Blüten. Der Lebensraum dieser besonderen Pflanze ist ein Gebiet mit Europadiplom, deswegen gelten für die Besucher des Gebietes strenge Vorschriften. Der am strengsten geschützte Teil des Gebietes kann nicht besucht werden, Wanderungen werden von der Leitung des Duna-Ipoly Nationalparks, beziehungsweise vom örtlichen **Besucherzentrum Pilscher Lein** (Bányász u. 17.) auf dem „Szénások“ Gebiet mit Europadiplom organisiert.

- Der „**Fengarten**“ gilt als Reich der im Karpatenbecken einheimischen Obstbäume und Sträucher, und funktioniert auch als Improbstation, als BILDungsort, sowie als Schulgarten.

- An der Grenze von Pilisszentiván findet man den 550 m hohen **Nagy-Szénás**, eines der beliebtesten Touristenziele des Ofner Berglandes außerhalb der Hauptstadt, auf dessen Spitze die Touristen den perfekten 360 Grad Rundblick bewundern können. Unmittelbar unter der Bergspitze stand ein Baum, welches im Jahre 1988 mit der Sondergenehmigung des damaligen Ministerpräsidenten Károlyi Grösz eine Partnerschaft mit einem deutschen Dorf gründen durfte.

- In Pilisszentiván stand zwischen 1902 und 1937 auch eine **Bergbau** mit einem unterirdischen Gang zum Bergbau. Der Bergbau Weg, deren Schutzpatronin die Heilige Barbara war. Nachdem die Kapelle wegen der Bodensenkung eingestürzt war, wurde das Gebäude noch vor dem Zweiten Weltkrieg abgerissen, und die Dorfeinwohner haben sogar den genauen Ort vergessen, wo die Kapelle stand, bis im Jahr 2010 bei den

eingeweiht. Die Buntglasfenster der Kirche wurden von Imre Zseléier, die Orgel vom Orgelbauer József Vavró, die Statuen der Fassadensteinen vom Bildhauermeister István Bicskei und des Volkskalt vom Steinmetz József Peller errichtet. Die Turmuh der Kirche hat der Bischof von Székesfehérvár, Nándor Takács am 31. Dezember 1999 um Mitternacht eingeweiht. Einige Gemälde – wie auch das frühere Altarbild – sind die Werke von **Maso Feszty**. Die Kirche wurde zuletzt im Jahr 2013 restauriert, als die Turmhaube von der früheren rötlichen Farbe bedeutend abweichend eine dunkelgrüne Farbe erhalten hat. Die Kirche steht unter Denkmalschutz.

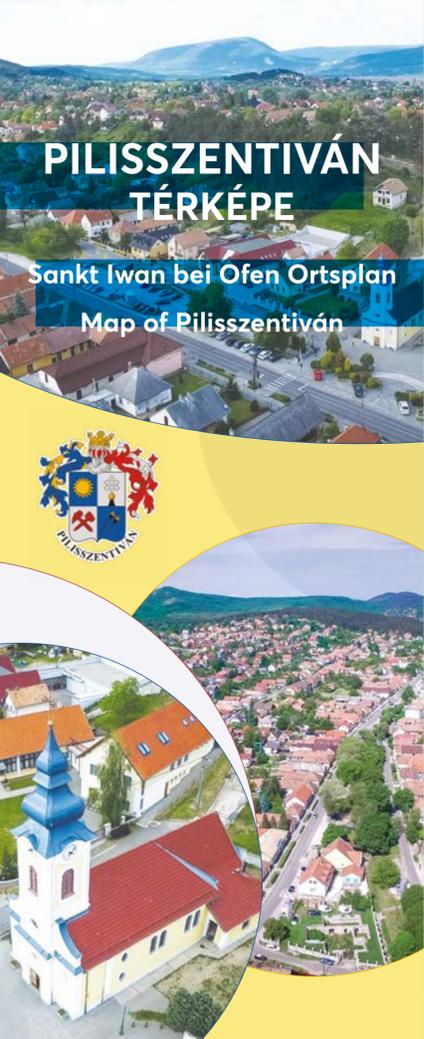
- Neben der Kirche steht das Gebäude des **Pfarramtes**, in dessen großen Saal auch Ausstellungen und Veranstaltungen stattfinden. Im Garten des Pfarramtes stehen auch einige Kirchenstatuen, wie zum Beispiel die Statue der Heiligen Elisabeth das Werk von István Manherzt, der in den 1920er Jahren erstellten Statue von János Máriahegyi-Mieresz (nachgebildet), die am 19. November 2014 eingeweiht wurde. Die Pfarrei dient als **Pilgerheim** als Station der **Ungarischen Pilgerstraße**.

- Der **Kalvarienberg** wurde am Anfang des 19. Jahrhunderts errichtet. Das Kreuz steht seit 1904 da. Im Dorf gibt es **10 Stein- und Holzkreuze**, ein Kreuz befindet sich im alten Friedhof und bewacht die Gräber der Vorfahren.

- Eine Schritte durch den Kirmärler entft gibt es auf dem Hauptplatz des Dorfes sechs **Denkmäler**: ein Denkmal zu Ehren der Toten des Ersten und des Zweiten Weltkriegs, sowie ein Denkmal zu Ehren der Sankt Iwaner Opfer der 1956er Revolution, bzw. eine aus Holz geschnitzte Gedenktaule (ung. „Kopjafa“) als Andenken an die Revolution und an den Freiheitskampf 1848-49, sowie wurde ein Denkmal als Andenken an die Jahrtausendwende errichtet, und eine Gedenktafel aus Holz erinnert an die Gründung der Sankt Iwaner Charta, die von acht, den Namen „Sankt Iwan“ tragenden Siedlungen des Karpatenbeckens gegründet wurde. Der Zeitpunkt der Errichtung **des Denkmals zu Ehren der Toten des Ersten Weltkriegs** ist nicht bekannt, noch mündlicher Überlieferung wurde das Denkmal 1918 oder 1919 errichtet. Aufgrund der Angaben war Sankt Iwan das erste Dorf in Ungarn, wo ein Denkmal zu Ehren der Helden des Ersten Weltkriegs errichtet wurde. Interessant ist dabei, dass das Denkmal bereits zweimal umgesetzt wurde.) Das Denkmal zu Ehren der Toten des Zweiten Weltkriegs wurde 1991 und das 1956er Denkmal im Jahre 1998 errichtet, während die Gedenktafel der Sankt Iwaner Charta seit 2002 auf dem Hauptplatz des Dorfes steht. Der **Zierbrunnen** ein Geschenk der deutschen Partnergemeinde **Markleugast** und strahlt eine friedliche Atmosphäre aus, welche sich auf den umliegenden Bänken ausruhenden Sankt Iwaner gasenben können. Sankt Iwan war das erste Dorf in Ungarn, welches im Jahre 1988 mit der Sondergenehmigung des damaligen Ministerpräsidenten Károlyi Grösz eine Partnerschaft mit einem deutschen Dorf gründen durfte.

- In Pilisszentiván stand zwischen 1902 und 1937 auch eine **Bergbau** mit einem unterirdischen Gang zum Bergbau. Der Bergbau Weg, deren Schutzpatronin die Heilige Barbara war. Nachdem die Kapelle wegen der Bodensenkung eingestürzt war, wurde das Gebäude noch vor dem Zweiten Weltkrieg abgerissen, und die Dorfeinwohner haben sogar den genauen Ort vergessen, wo die Kapelle stand, bis im Jahr 2010 bei den

Strassenbauarbeiten das Fundament gefunden wurde. Der Ortsgeschichtliche Gemeinnützige Verein hat als Andenken an die Kapelle und an das Bergwerk das aus drei Teilen bestehende Barbara-Denkmal errichtet. Einerseits wurden die Umrisse der Kapelle aus Porphyrein in die Straße eingebaut, und in der Nähe wurde eine kleine Bildnische aus den ursprünglichen Bausteinen der Kapelle errichtet, wo auch eine Informationsfoler aufgestellt wurde. Das Denkmal wurde vom Architekt Zoltán Balogh, vom Maurermeister György Rádler und von der Malerin Ágnes Pittner errichtet.

- Zu den religiösen Denkmälern von Pilisszentiván gehören die **Bildstöcke**, die an 9 verschiedenen Punkten der Siedlung stehen (aufgrund der Kartenangaben standen früher 15-16 Bildstöcke im Dorf). Der 2007 gegründete Ortsgeschichtliche Gemeinnützige Verein begann die Renovierung der noch vorhandenen Bildstöcke im Herbst 2008, bis Ende 2008 wurde der Bildstock bei der Bushaltestelle am Ende des Dorfes erneuert, und in der ersten Hälfte des Jahres 2009 wurden weitere drei Bildstöcke in der Rét, Vörösvári und Bem Straße renoviert, sowie erfolgte im Laufe der Jahre 2010-2013 die Renovierung von weiteren Bildstöcken, ebenfalls in der Organisation des Vereins bzw. in mehreren Fällen mit Hilfe von bedeutenden Spenden der Bevölkerung.

- In der Hauptstraße des Dorfes findet man das seit 1986 bestehende, aus einem alten Bauernhaus errichtete **Dorfmuseum**, wo zwei Räume als ortsgeschichtliche Ausstellungsräume, und zwei weitere Räume als Vortragss- und Veranstaltungsräume, bzw. als Proberäume für die örtlichen Zivilorganisationen dienen. Darüber hinaus verfügt das Dorfuseum auch über Veranstaltungsfächen im Freien. Im Dorfuseum finden – unter anderem – einige von der Deutschen Minderheitenselbstverwaltung organisierte Veranstaltungen statt, beziehungsweise gab es hier in den vergangenen Jahren regelmäßig auch zeitweilige Ausstellungen. Die Ausstellungen im Dorfuseum können nach vorheriger Abstimmung besichtigt werden. An der Straßenfrontfassade können die Statuen des Heiligen Flórián und darunter, vor dem Gebäude, ein Gedenkbelsik besichtigt werden.

- Vor dem Dorfuseum, einige Schritte vom Eingang entfernt, stehen der Gedenkbaum der örtlichen deutschen Nationalität, sowie die Holzgedenktafel, welche beim Pflanzen des Baumes im Jahre 2002 aufgestellt wurde.

- Zwischen der Kirche und dem Dorfuseum findet man das erste **Bergbaudenkmal** des Dorfes, als Andenken an den in Sankt Iwan 120 Jahre lang ausgeübten Kohlebergbau. Das Denkmal wurde 1993 auf die Initiative von János Klinger mit bedeutender finanzieller Hilfe der Bevölkerung errichtet, und stellt ein Drahtseil, einen Förderwagen und ein Schachtvertiefungstrag dar. (Der Förderwagen wurde sicherlich nicht im Sankt Iwaner Bergwerk benutzt, da seine Spurweite von der Spurweite der hier verwendeten Schienen abwich.) Das Denkmal ist der zentrale Ort der Gedächtnisfeier am Bergmanntag, die im Dorf jährlich zweimal (Anfang September, bzw. Dezember) veranstaltet wird, sowie wird auch der Gedenktag der Heiligen Barbara hier gefeiert.

- Neben dem Bergbaudenkmal wurden im Dorf seit 2010 an mehreren Stellen **Gedenktafeln** und **Gedenksteine** auch den Or-

ten der einstigen Bergbaustrecken und Schachtanlagen gestellt. Solche Gedenksteine befinden sich bei dem Itteni-Schacht, sowie in der Nähe des Jöreménység-Stollens und des einstigen Hungaria-Schachtes, sowie neulich im neuen Friedhof des Dorfes als Andenken des einstigen Erzsébet-Schachtes. [An dieser Stelle muss die auf dem Verwaltungsgebiet von Solymár befindliche, im September 2012 als Andenken an den Solymár-Schacht und an die Außenanlage der hiesigen Bergwerke von den ortsgeschichtlichen Zivilorganisationen der beiden Siedlungen errichtete Gedenksteine erwähnt werden.]

- Auch der beliebte Fischteich „**Sibély**“ auf halber Strecke zwischen Pilisszentiván und Solymár entstand infolge des Kohlenbergbaus. Der Teich erhielt seinen Namen nach dem deutschen Wort *Schlammung*, da die nicht mehr benutzten Bergbaugelbiete mit dem hier abgebauten Sten geschlammnt wurden. Um den Teich wartet eine 1 km lange Laufbahn auf die Besucher. Auch die Liebhaber des Angelns besuchen den Teich gern.

- Der andere Teich der Siedlung, der Jäger(wiese)-Teich (**Jági**) ist ein kleiner Wasserlauf im Wald, der durch das Anschwellen des Jäger-Baches entstand, und vor allem für die Ausflügler und Naturliebhaber interessant ist, umso mehr, weil der Teich Ausgangspunkt des die Naturschätze der Umgebung vorstellenden **Jági-Lehrpfades** ist. Am Rastplatz am Teichufer stellen die Mitarbeiter des Duna–Ipoly Nationalparks in allen Jahreszeiten das Beringen von Vögeln für die Kindergarten- und Schulkinder, sowie für die Erwachsenen vor.

- Auf der **Kuczmag-Wiese** wird die größte Veranstaltung des Dorfes, **das Sonnenwendfestival** in der Woche vor dem Gedenktag des Heiligen Johannes (21. Juni) veranstaltet.

- Am 23. Juni 2012 wurde auf dem Sankt Iwaner H.Barbara-Platz ein Gedenkstein als Andenken an die **Sommeronnenwende** eingeweiht, im Zusammenhang damit, dass der Zeitpunkt der Sommeronnenwende (zugleich Gedenktag des Heiligen Johannes) seit langem einer der größten Festtage der Siedlung ist. Das Denkmal besteht aus zwei übereinander gelegten Sandsteinen, die mit Hilfe eines Drehgestells aufeinander drehbar sind. Es wurde auf die Initiative des örtlichen Unternehmers Sándor Molnár vom Industriepark der Steinbauer und Kunststeinhersteller aufgestellt, und die Muster auf dem Denkmal wurden – im Rahmen eines Wettbewerbs – von zehn jungen Steinmetzen entworfen und verwirklicht. Auf dem dreieckigen Platz (an dessen östlicher Spitze Richtung Solymár) wird am 20. August 2017 ein ähnlicher Gedenkstein eingeweiht, auf welchem die Tierkreiszeichen dargestellt wurden; dieser Gedenkstein ist das gemeinsame Werk von vier jungen Steinbildhauern.

- Das Denkmal des im Dorf geborenen, weltberühmten Motorradrennfahrers **János Drapál** wurde in der nach ihm benannten Straße aufgestellt.

- Am 12. Juni 2016 wurde in der Siedlung mit Unterstützung der Landschaftsplanung in der Bundesrepublik Deutschland **zweite deutsche Nationalitätienlehrpfad** eingeweiht. Der Lehrpfad besteht vorerst aus sieben interaktiven Stationen zwischen dem H. Barbara-Platz und dem Dorfuseum und kann später noch erweitert werden.

Quelle: Wikipédia

Pilisszentiván

Pilisszentiván (*Sankt Iwan bei Ofen*) is a village situated in **Pest County**, the **processus of Pilisvörösvár**. The home of the Pilis flax. One of the greenest and cleanest vilages. It is a popular recreative close to the capital due to its high living standards.

The establishing contract of today's dwelling was signed on 24th April, 1724 by the vicar of the **Augustinians** of Buda who owned the area back then, and **five** paterfamilias who arrived from the area of contemporary **Germany**. The numeral ratio of **German nationalities** was always significant in the vilage and remains so to this day, mostly due to the fact that here, **no deportations** happened after **World War II**. Apart from the cultural traits the Germans represent, the physiognomy of the vilage was significantly shaped by coal mining, for during the 19th-20th centuries, the coal mining factories active for decades to come closest to Budapest emerged around these parts of the Buda! Mountains, in the civil parish of four vilages, not to mention that lignite mining kept up for the longest around Pilisszentiván.

Today, it is a well-liked target for tourists and pilgrims. One of the way-stations of the Pilis Bike cycling mountain road network, not to mention a stop of the Hungarian Pilgrimage, made interesting via nature trails.

Sights

- Around Pilisszentiván, in the specifically protected area of the Landscape Protection Area of Buda, on the dolomite-clastic steeps of the Kis-Szénás lives a one plant indigenous only here around the whole world: the golden flowered dolomite-dwelling flax (Linum Dolomiticum). The habitat of this unique plant type possesses a European Diploma of Protected Area, and as such, strict orders have to be obeyed for visitations. At the moment, the most securely protected part of the area cannot be visited by individuals; guided tours are organized by the Directorate of the Duna-Ipoly National Park and the locally operating Szénás' European Diploma of Protected Area, **Pilis Flax Visitors Centre** (17. Bányász Str.).
- The empire of fruit trees and shrubs indigenous to the Carpathian Basin ill named "szentiváni". It is unknown exactly when the **World War I memorial** was erected, but according to local oral tradition, it took place as soon as either 1918 or 1919. However, several sources make it likely that Pilisszentiván was the first settlement of Hungary where the victims of World War I were memorialised with a shrine. Interestingly enough, the memento was relocated twice during its history.) The World War II memorial was raised in 1991, while the memorial of '56 in 1998, and finally, the plaque of the Szentiváni Charta stands in the main square of the vilage since 2002. As the donation of the **German twin city Markleugast**, the tinkle of the **decorative fountain** attracts people. Itz all these wishing for the rain down on the benches. Pilisszentiván was the first Hungarian vilage which established a foreign sibling contact in 1988, with the specific permission of Károlyi Grösz.

- Between approximately 1902 and 1937, **a miners' chapel** also stood in Pilisszentiván, immediately next to the road leading towards the mining compound and the mining shafts formed at the time, dedicated to the patron saint of miners, Saint Barbara. Since the structure of the chapel sagged due to the sinking of the subsoil (undermining), the building was dismantled before World War II, after which the populace even for-

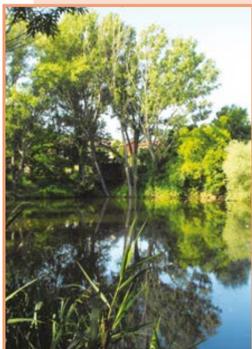
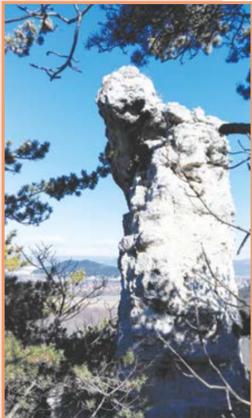
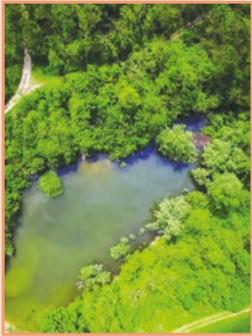
(Nepauer), its building began around 1780, but was only orained in 1796. Its main decorative windows were made by Imre Zseléier master glass-painter, its organ by József Vavró master organ-builder, the statues of the niches of its façade by István Bicskei sculpture artist and its altar vers populum by József Peller stone-mason. Its tower-clock was ordained by Nándor Takács, the bishop of Székesfehérvár at midnight, 31st December, 1999. Some of it's paintings – including the former altarpiece – are the creations of **Maso Feszty**. The last significant restoration took place in 2013, and during that, the steeple received its current dark grey colour, significantly different from the former reddish one. It is a monument under national protection.

- The **parish** of the vilage stands next to the temple, and its main hall also serves as the location of exhibitions and events. There are a few grave statues standing in the garden of the parish, one of these depicts Saint Elizabeth of Thuringia; sculpted by István Manherzt (and is the exact replica of the statue of János Máriahegyi-Mieresz from the 1920s), it was formally unveiled and blessed on 19th November, 2014. The parish also operates **pilgrims' accommodation** next to the track of the **Hungarian Pilgrimage**.

- The **Calvary** was erected at the beginning of the 19th century and stands here since 1904. All over the vilage, **10 stones** and **wooden crosses** await through passengers. One guards the graves of the ancient families in the old cemetery, the **grave park**.
- Only within a few steps of the church, no less than **six memorials** can be found around the main square of the vilage; the victims of World War I and II, not to mention Szentiván's victims of the revolution of 1956 all have separate memorial stones, a wooden memorial pole commemor

PILISSZENTIVÁN TÉRKÉPE

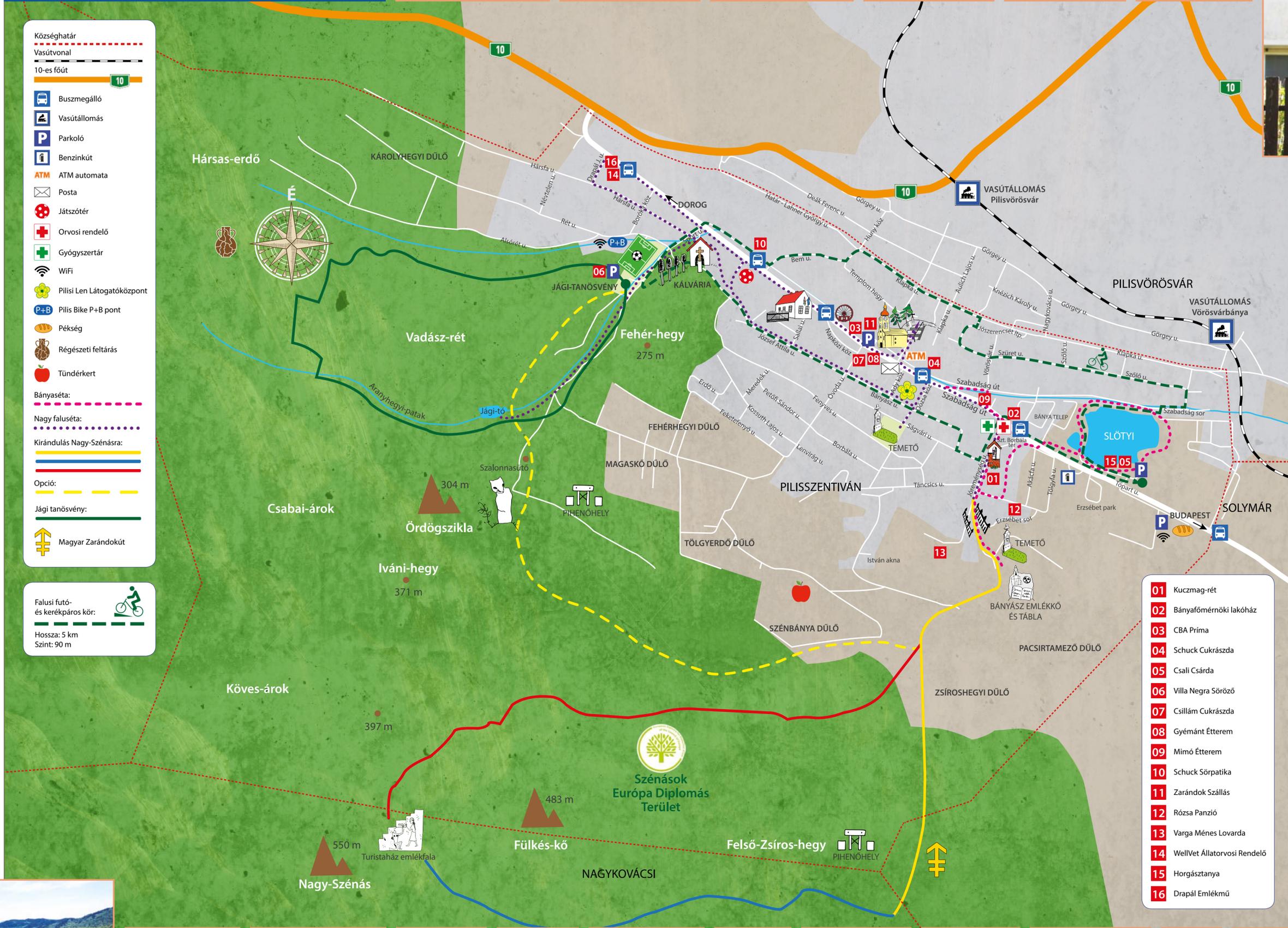

Községhatár
Vasútvonal
10-es főút

Buszmegálló
Vasútállomás
Parkoló
Benzinkút
ATM ATM automata
Posta
Játszótér
Orvosi rendelő
Gyógyszertár
WiFi
Pilis Len Látogatóközpont
P+B Pilis Bike P+B pont
Pékiség
Régészeti feltárás
Tündérkert

Bányaséta:
Nagy faluséta:
Kirándulás Nagy-Szénásra:
Opció:
Jági tanösvény:
Magyar Zarándokút

Falusi futó-és kerékpáros kör:
Hossza: 5 km
Szint: 90 m

- 01 Kucsmag-rét
- 02 Bányafőmérnöki lakóház
- 03 CBA Prima
- 04 Schuck Cukrászda
- 05 Csali Csárda
- 06 Villa Negra Söröző
- 07 Csillám Cukrászda
- 08 Gyémánt Étterem
- 09 Mimó Étterem
- 10 Schuck Sörpatika
- 11 Zarándok Szállás
- 12 Rózsa Panzió
- 13 Varga Ménes Lovarda
- 14 WellVet Állatorvosi Rendelő
- 15 Horgásztanya
- 16 Drapál Emlékmű